

Cesta k víře (Ga 3,21–25)

Texty na tento týden

Ga 3,21–25; Lv 18,5; Ř 3,1.2; 3,9–19; 8,1–4; 1K 9,20

Základní verš

„Ale podle Písma je všechno v zajetí hříchu, aby se zaslíbení, dané víře v Ježíše Krista, splnilo těm, kdo věří.“ (Ga 3,22)

Poštovní holubi jsou již dlouho známi pro svou schopnost uletět stovky kilometrů denně a s neuvěřitelnou přesností se vrátit do svého domova. Ale i těm nejlepším holubům se může stát, že ztratí orientaci a nepodaří se jim najít správný směr. Pravděpodobně nejhorší taková událost se odehrála v Anglii, kde se při jedné příležitosti do svých holubníků nevrátilo kolem dvaceti tisíc ptáků.

Většina z nás už v životě nějakým způsobem zabloudila nebo ztratila správný směr. Není to vůbec radostná situace. Prožíváme přitom obavy a znepokojení, můžeme dokonce zakusit i chvíle panického strachu. Dobrou zprávou však je, že Bůh nás nikdy nenechal odkázané jen na naše schopnosti. Jak ukazují evangelia, Ježíš připravil podrobný plán cesty k víře.

Zákon a zaslíbení (Ga 3,21)

Je tedy zákon proti Božím slibům? Naprosto ne! Kdyby tu byl zákon, který by mohl dát život, pak by vskutku spravedlnost byla ze zákona. (Ga 3,21)

Osobní studium

Pavel zřejmě cítil, že jeho slova by mohli oponenti pochopit jako znevažování zákona. Jeho vyzvednutí zaslíbení by si zase mohli vysvětlit jako skryté snižování významu Mojžíše a Tóry. Proto Pavel ve svém dopise klade otázku, o které zřejmě uvažovali i jeho protivníci: „Je tedy zákon proti Božím slibům?“ Na tuto otázku Pavel odpovídá velmi rozhodným: „Naprosto ne!“ Něco takového není možné. Pokud by se zákon a zaslíbení vzájemně vylučovaly, pak by Bůh odporoval sám sobě. Bůh dal obojí – zákon i zaslíbení. Zákon proto není v rozporu se zaslíbeními. Zákon a zaslíbení mají v Božím plánu spasení rozdílné funkce.

Přečti si a porovnej texty Ga 3,21; Lv 18,5 a Dt 6,24. V čem podle tebe Pavlovi protivníci nechápali správně roli zákona?

Pavlovi protivníci byli přesvědčeni, že dodržování zákona jim přinese život. Jejich názory mohly vycházet z nesprávného pochopení výše zmíněných textů Tóry. V Lv 18,5 i v Dt 6,24 se říká, jak má vypadat život těch, kteří dodržují Boží smlouvu. Zákon upravoval život těch, jichž se tato smlouva týká. Oni se však mylně domnívali, že zákon byl zdrojem osobního vztahu s Bohem. Bible však mluví jasně – moc „oživovat“ náleží pouze Bohu a jeho Duchu (viz 2Kr 5,7; Neh 9,6; J 5,21 a Ř 4,17). Zákon nemůže nikoho duchovně oživit. To však neznamená, že zákon odporuje Božím zaslíbení.

Ve snaze ukázat, že zákon nikomu nemůže přinést život, píše Pavel ve svém dopise: „Ale podle Písma je vše v zajetí hříchu“ (Ga 3,22). V Ř 3,9–19 Pavel na základě řady starozákonních textů ukazuje na lidskou zkaženost a hříšnost. Pavel se v souvislosti s hříchem věnuje třem základním myšlenkám: (1) hřích jako univerzální problém všech lidí; (2) hřích jako vzdálení se od Boha a (3) hřích jako problém zasahující mezilidské vztahy.

Jaká je hlavní myšlenka Pavlovy argumentace? Protože hřích je všeobecně rozšířený a zasahuje samotnou podstatu člověka a jelikož zákon má svá omezení, zaslíbení věčného života můžeme přijmout pouze prostřednictvím díla, které pro nás vykonal Kristus díky své věrnosti. Tato pravda byla jednou z hnacích myšlenek reformace.

Aplikace

Zdůraznili jsme, že dodržování zákona člověka neospravedlní ani mu nepřinese věčný život – to vše dostáváme jako dar prostřednictvím naší víry v Krista. Jaké výhody nám může přinášet život podle Boží vůle zjevené v zákoně? Jaké praktické pozitivní zkušenosti přinesla do tvého života poslušnost Božího zákona?

Střežení zákonem (Ga 3,22.23)

²²Ale podle Písma je všechno v zajetí hříchu, aby se zaslíbení, dané víře v Ježíše Krista, splnilo těm, kdo věří. ²³Dokud nepřišla víra, byli jsme zajatci, které zákon střežil pro chvíli, kdy víra měla být zjevena. (Ga 3,22.23)

Těm, kteří jsou bez zákona, byl jsem bez zákona, abych získal ty, kteří jsou bez zákona – i když před Bohem nejsem bez zákona, neboť mým zákonem je Kristus. (1K 9,21)

Osobní studium

V dopisu Galatským apoštol Pavel píše: „Dokud nepřišla víra, byli jsme zajatci, které zákon střežil...“ (Ga 3,23). Slovy „byli jsme“ myslí „my Židé“, mezi které patří i křesťané ze Židů ve sborech v Galacii. Oni znali zákon a právě k nim Pavel promlouvá již od verše Ga 2,15. Toto „my“ (jsme) v Ga 3,23 můžeme postavit do kontrastu s „vy“ (všichni jste) v Ga 3,26.

Verš Ga 3,23 začíná slovy: „Dokud nepřišla víra...“. V řečtině je však kladen důraz na to, že se jedná o jednu určitou víru: „Dokud nepřišla tato víra...“. Protože Pavel dává do kontrastu víru před a po Kristu (Ga 3,24), vyjádření „tato víra“ velmi pravděpodobně odkazuje na samotného Ježíše, ne na křesťanskou víru jako takovou.

Pavel říká, že před příchodem Krista byli Židé „pod zákonem“. Jak rozumíš výrazu „pod zákonem“? Porovnej text Ga 2,22.23 s následujícími verši: Ř 6,14.15; 1K 9,20; Ga 4,4.5.21 a 5,18.

Pavel používá ve svých listech výraz „pod zákonem“ vícekrát. V závislosti na kontextu může mít toto vyjádření různý význam:

1. „Pod zákonem“ jako alternativní cesta ke spasení (Ga 4,21). Pavlovi oponenti v Galacii se snažili získat životodárnou spravedlnost prostřednictvím poslušnosti. Jak však již Pavel jasně vyjádřil, něco takového je prostě nemožné (Ga 3,21.22). Pavel později dokonce zdůrazňuje, že touha být pod zákonem způsobuje u Galatských odmítnutí Krista (Ga 5,2–4).
2. „Pod zákonem“ ve smyslu být pod odsouzením zákona (Ř 6,14.15). Jelikož zákon nemůže odčinit naše hříchy, přestoupení jeho požadavků končí naším odsouzením. Je to stav, ve kterém se nacházejí všechny lidské bytosti. Zákon funguje jako vězeňský dozorce. Zavírá všechny, kteří zákon přestoupili, a proto byli odsouzeni k trestu smrti. Jak uvidíme během zítřejšího studia, použití slova „dozorce“ naznačuje, že význam spojení „pod zákonem“ má v tomto kontextu právě význam „být odsouzen“.

Příbuzné řecké slovo *ennomos* se obvykle překládá jako „pod zákonem“ a doslova znamená „v zákoně“, „podle zákona“, „odpovídající zákonu“. Označuje způsob života, který se odehrává v mezích požadavků zákona ve společenství s Kristem (viz 1K 9,21). „Skutky zákona“, tedy snahou dodržovat zákon bez Krista, nemůžeme být ospravedlněni a nemůžeme získat věčný život. Žít věčně budou jen ti, co jsou ospravedlněni z víry (Ga 3,11). Tato pravda neruší zákon. Ukazuje však na skutečnost, že zákon nám nemůže dát věčný život. To nedokáže.

Aplikace

Jak bys svému příteli vysvětlil, jak může získat věčný život? Co bys mu v této souvislosti řekl o dodržování zákona?

Zákon jako dozorce (Ga 3,23.24)

²³Dokud nepřišla víra, byli jsme zajatci, které zákon střežil pro chvíli, kdy víra měla být zjevena.

²⁴Zákon byl tedy naším dozorcem až do příchodu Kristova, až do ospravedlnění z víry. (Ga 3,23.24)

Osobní studium

Pavel dělá v souvislosti se zákonem dva základní závěry: (1) zákon neruší ani neodstraňuje platnost Božího zaslíbení daného Abrahamovi (Ga 3,15–20); (2) zákon není v protikladu k zaslíbení (Ga 3,21.22).

Jakou roli má tedy zákon? Pavel píše, že zákon byl „přidán z důvodu provinění“ (Ga 3,19). Tuto myšlenku Pavel dále rozvíjí použitím tří různých výrazů v souvislosti se zákonem: *zajatci* (Ga 3,23); *dozorce* (Ga 3,23) a *vychovatel* (Ga 3,24).

Velmi pozorně a na modlitbě si přečti text Ga 3,19–24. Co v těchto verších Pavel říká o zákonu?

Většina současných komentářů vykládá Pavlova slova o zákonu v Ga 3,19 ve zcela negativním smyslu. Původní řecký text však vůbec není tak jednoznačný. Řecké slovo přeložené jako „zajatci“ (Ga 3,23) znamená doslova „být hlídanými“. A ačkoliv může být použito i v negativním smyslu jako „držet v područí“ nebo „hlídat“ (2K 11,32), v Novém zákoně má obecně spíše pozitivní vyznění ve významu „opatrovat“ (1Pt 1,5; B21) nebo „hájit“ (Fp 4,7; BK). Něco podobného platí i pro slovo přeložené jako „střežit“ (Ga 3,23). Může být přeloženo i jako „zavřít“ (Jr 13,19; ČSP), „sevrít“ (Ex 14,3; B21); „uzavřít“ (Gn 20,18; Joz 6,1), „nabrat“ (L 5,6; B21) nebo „zahrnout“ (Ř 11,32; B21). Jak naznačují tyto příklady, uvedené slovo může mít v závislosti na kontextu pozitivní i negativní význam.

Přečti si texty Ř 3,1.2; Dt 7,12–24 a Lv 18,20–30. V čem byl zákon (morální i obřadní) pro Izraelce přínosem?

Přestože Pavel na některých místech mluví o zákonu v negativním smyslu (Ř 7,6; Ga 2,19), vyjadřuje se o něm také mnohokrát pozitivně (viz Ř 7,12.14; 13,8). Zákon nebyl prokletím, které by na Izraelce Bůh uvrhl. Naopak, zákon měl být požehnáním. A přestože obětní systém nemohl s konečnou platností očistit od hříchu a odstranit jej, ukazoval na Mesiáše, který takovou moc měl. Zákony ovlivňovaly chování Izraelců a chránily je tak před mnoha nemorálnostmi a chybami, které sužovaly ostatní starověké civilizace. Ve světle dalších Pavlových pozitivních poznámek o zákonu by bylo chybou vnímat jeho slova ve výše uvedených verších jen v negativním významu.

Aplikace

Přemýšlej o některých dobrých věcech nebo znalostech, které lidé zneužívají. Příkladem mohou být například léky určené k léčbě nemocných, které jsou zneužívány jako drogy. S jakými příklady zneužívání dobrých věcí ses ve svém životě setkal? Jak ti to, že víš o zneužívání něčeho dobrého, může pomoci pochopit, o čem Pavel v souvislosti se zákonem píše?

Zákon jako vychovatel

²³Dokud nepřišla víra, byli jsme hlídáni pod Zákonem, uzavíráni pro víru, která měla být zjevena, ²⁴takže se Zákon stal naším vychovatelem ke Kristu, abychom byli ospravedlněni z víry. ²⁵Když však přišla víra, nejsme již podřízeni vychovateli. ²⁶Neboť všichni jste synové Boží skrze víru v Kristu Ježíši. (Ga 3,23–26; ČSP)

Osobní studium

V Ga 3,23 Pavel popisuje zákon jako sílu, která hlídá a chrání. K čemu přirovnává zákon ve verších 24 a 25? Jak tomuto přirovnání rozumíš?

Slovo přeložené jako „vychovatel“ zní v řeckém originále *paidagógos*. Kdo to v římské společnosti byl *paidagógos*? Šlo o služebníka (otroka), který měl na starosti syny svého pána od šesti let jejich věku, dokud nedosáhli plnoletosti. Kromě toho, že se staral o jejich každodenní tělesné potřeby, mezi které můžeme zařadit zajištění jídla, péči o hygienu, oblečení a ochranu před nebezpečím, *paidagógos* byl zodpovědný i za to, aby pánovi synové navštěvovali školu a dělali si domácí úkoly. Vychovával je a učil je správnému chování a všem potřebným ctnostem.

I když některé vychovatele si jejich svěřenci určitě oblíbili pro jejich milý a laskavý přístup, obecně se v starověké literatuře mluví o vychovatelích jako o velmi přísných a autoritativních lidech. Poslušnost svých svěřenců si zajišťovali nejen prostřednictvím tvrdých pokárání a výhrůžek, ale i trestáním a dokonce bitím.

Pavlův popis zákona jako vychovatele objasňuje apoštolův pohled na roli zákona. Zákon byl dán, aby poukazoval na hřích a přinášel poučení. Z toho samozřejmě vyplývá, že zákon v sobě nesl i negativní aspekt, protože jeho úkolem bylo mimo jiné napomínat a odsuzovat nás jako hříšníky. Ale i tento negativní pohled Bůh využívá k našemu dobru, protože napomenutí zákona nás přivádějí blíže ke Kristu. Zákon a evangelium si proto neprotirečí. Božím záměrem bylo, aby se spolupodílely na naší záchraně.

„V Bibli (Ga 3,24) mluví Duch svatý prostřednictvím apoštolů především o morálním zákoně. Zákon nám odhaluje náš hřích a vede nás k uvědomění si toho, že potřebujeme Zachránce – Krista. Proto se v pokání obracíme k Bohu a ve víře přicházíme k našemu Pánu Ježíši Kristu, abychom našli odpuštění a klid.“ (ISM 234)

Aplikace

Kdy jsi naposledy porovnával své skutky, slova a myšlenky se zásadami zákona? Najdi si dnes čas a porovnej je nejen s literou, ale zejména s duchem zákona (Mt 5,28; Ř 7,6). Jak se ti daří naplňovat Boží ideál? Co ti tvé zjištění říká o tom, na co v souvislosti se zákonem a s ospravedlněním z víry upozorňuje Pavel v Listu Galatským?

Zákon a věřící člověk (Ga 3,25.26)

²⁵Když však přišla víra, nejsme již podřízeni vychovateli. ²⁶Neboť všichni jste synové Boží skrze víru v Kristu Ježíši. (Ga 3,25.26; ČSP)

Osobní studium

Mnozí vnímají Pavlova slova v Ga 3,25 jako úplné odmítnutí zákona. Ve světle Pavlových pozitivních vyjádření o zákonu na jiných místech Písma však taková tvrzení nedávají smysl.

Co má tedy Pavel na mysli?

Zaprvé, nejsme více pod odsouzením zákona (Ř 8,1). Jako věřící jsme v Kristu a radujeme se z výsady být pod milostí (Ř 6,14.15). To nám dává svobodu sloužit Kristu upřímně, beze strachu z odsouzení za hříchy a chyby, kterých se dopouštíme. Právě tato skutečná svoboda je podstatou evangelia. Je to něco úplně jiného než tvrzení některých lidí, že „svoboda“ v Kristu znamená, že se již v životě nemusíme zákonem řídit. Vždyť neuposlechnutí zákona je hříchem – a hřích nepřináší svobodu, ale otroctví (J 8,34).

Přečti si text Ř 8,1–3. Jak rozumíš slovům o tom, že pokud jsme v Ježíši Kristu, nejsme pod odsouzením zákona? Jak tato pravda ovlivňuje způsob tvého života?

Následkem ospravedlnění v Kristu se mění i náš vztah k zákonu. Jsme povoláni žít životem, který se líbí Bohu (1Te 4,1). Pavel o takovém životě mluví jako o životě vedeném Duchem (Ga 5,18). To však neznamená, že morální zákon již není platný – o ničem takovém nebyla řeč. Jak by také mohla, když jsme poznali, že zákon ukazuje, co je to hřích.

Protože zákon je vyjádřením Božího charakteru, poslušností zákona vlastně projevujeme Boží charakter. Nejde však jen o to. My se totiž neřídíme jen nějakým souborem pravidel, ale přímo příkladem Ježíše, který pro nás udělal to, co by zákon nikdy udělat nedokázal: dal své zákony do našich myslí, napsal nám je na srdce (Žd 8,10) a umožnil, aby spravedlnost požadovaná zákonem byla naplněna v nás (Ř 8,4). Prostřednictvím našeho vztahu s Ježíšem máme moc žít podle zákona tak, jako nikdy předtím.

Aplikace

Přečti si text Ř 8,4. Shrň podstatu Pavlovy myšlenky vlastními slovy. Jak se toto zaslíbení projevuje ve tvém životě? Proč musí být naše spasení vždy postaveno jen a jen na tom, co pro nás udělal Kristus – a to i přesto, že se náš život mění k lepšímu?